

B e s z á m o l ó

a Magyar Szellemi Tulajdonvédelmi Tanács 2001. évi tevékenységéről

1. A Tanács megalakulása

A Magyar Szellemi Tulajdonvédelmi Tanács (a továbbiakban: Tanács) a Magyar Szabadalmi Hivatalról (a továbbiakban: Hivatal) szóló 86/2000. (VI.15.) Korm. rendelet 9. §-ának megfelelően és az abban megfogalmazott céllal jött létre, tagjait első ízben a 2001. január 1-től kezdődő ötéves időtartamra nevezte ki a gazdasági miniszter. A kinevezési okmányokat 2001. január 30-án vették át a Tanács tagjai.

A kinevezés alapján a Tanács

- elnöke: dr. Vékás Gusztáv (MSZH),
- tagjai: dr. Faludi Gábor,
dr. Gödölle István,
dr. Greiner István,
dr. Hamzsa Béla (GM),
dr. Horváth Zoltán (NKÖM),
Kézdi-Kovács Zsolt,
Kulcsár Péter,
dr. László Péter (OM),
dr. Marton István (FVM),
dr. Pakucs János,
Sík Zoltán (MEH),
dr. Vida Sándor,
dr. Vörös Imre,
dr. Wallacher Lajos (IM).

A Hivatal elnöke egyidejűleg kinevezte a Tanács titkárságának vezetőjévé Sümeghy Pálné dr. és a titkárság munkatársává Győrey Gizella hivatali köztisztviselőket.

A Tanács első – alakuló – testületi ülését 2001. március 29-én tartotta meg, amelyen elfogadásra került a Tanács Ügyrendje (a továbbiakban: Ügyrend; 1. melléklet), valamint középtávú munkaprogramja és 2001. évi munkaterve (a továbbiakban: Munkaterv; 2. melléklet).

Az Ügyrend – a Hivatal elnökének 2/2001. (SZKV 4.) MSZH utasításaként – megjelent a Hivatal hivatalos lapjának 2001. évi 4. számában. A Munkatervet pedig a Szabadalmi Közlöny és Védjegyértesítő 2001. évi 6. száma közölte.

2. Az elvégzett munka összefoglaló áttekintése

A Tanács munkáját az Ügyrendnek megfelelően, a Munkatervbe foglalt feladatok teljesítése érdekében végezte.

Az Ügyrend szerint a Tanács általában kéthavonta tartja testületi üléseit. A 2001. évben öt alkalommal (március 29-dikén, május 31-dikén, október 31-dikén, november 22-dikén és december 20-dikán) megtartott testületi ülés – figyelembe véve az alakulással kapcsolatos előkészületeket – megfelelt ennek a gyakoriságnak.

A Munkatervben meghatározott feladatok közül a 2., az 5. és a 6. pont szerinti három, nevezetesen a szabadalmi leírások nyelvi kérdéseivel, az adatbázisok sui generis oltalmával és az elektronikus úton tett bejelentésekkel kapcsolatos feladatnak a teljesítése a Tanács által elfogadott javaslattal, illetve állásfoglalással teljesült.

Az iparjogvédelmi fórumrendszerrel, valamint a biotechnológiai találmányokkal és az UPOV 1991. évi szövegével kapcsolatos 1. és 3. munkatervi pont szerinti témában a Tanács egy-egy érdemi és ügyrendi javaslatot fogadott el; ennek megfelelően ezekben a munka még folytatódik.

A földrajzi árujelzőkkel, az elektronikus kereskedelem iparjogvédelmi és szerzői jogi vonatkozásaival, valamint szellemi tulajdon védelme terén a jogérvényesítés hatékonyságával foglalkozó, a 4., 7. és 8. pontokban foglalt feladatok még az előkészítés stádiumában vannak.

Ezen túlmenően a Tanács egy, a munkaprogramban nem szereplő ügyben, a külföldi szabadalmazás támogatása tárgyában is megvitattott egy tanulmányt és elfogadott egy állásfoglalást.

A Munkatervben – a Hivatal elnökének javaslatai alapján – meghatározott feladatok a Tanács feladatkörébe tartozó valamennyi szakmai területre kiterjedtek. Ennek megfelelően a szellemi tulajdon védelmére vonatkozó jogszabályok előkészítésével, a szellemi tulajdon védelmére irányuló kormányzati stratégia alakításával és az e területen folyó nemzetközi együttműködés aktuális kérdéseivel kapcsolatban alakította ki a Tanács javaslatait, állásfoglalásait.

3. Beszámoló az egyes munkatervi feladatokról

3.1 Mind a nemzetközi együttműködés, mind a hazai jogalkotás szempontjából prioritást élvező kérdés Magyarország küszöbön álló, 2003. január 1-jétől esedékes csatlakozása az Európai Szabadalmi Egyezményhez. A csatlakozással kapcsolatban, a magyar szabadalmi jog rendelkezéseinek az Egyezményhez történő igazítása kapcsán merült fel az európai szabadalmi leírások magyar nyelvre történő lefordításának kérdése; ebben ugyanis döntést kell hozni a magyar fordítás megkövetelése, vagy az arról való lemondás vonatkozásában. A Tanácsnak alkotmányossági szempontból kellett ebben a témában elemzést készítenie és állást foglalnia.

Az elkészült igen színvonalas tanulmányok (amelyek közlésre kerültek az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 2001. évi VI. számában is) részletesen tárgyalják azokat az aggályokat, amelyek a fordítás követelményéről való lemondás esetén merülnének fel. Következésképpen a Tanács állásfoglalása (3. melléklet) szerint indokolt, hogy Magyarország az Európai Szabadalmi Egyezményhez történő csatlakozás kapcsán ne váljon

annak a további – opcionális – nemzetközi szerződésnek, az ún. londoni megállapodásnak részesévé, amelynek alapján le kellene mondani a szabadalmi leírások magyar nyelvű fordításának megköveteléséről. Ezen túlmenően a Tanács javaslatokat fogalmazott meg az alkotmány felülvizsgálatára, a megalkotásra kerülő közösségi szabadalmi rendszer és az alaptörvény között a nyelvi kérdésben várható kollízió feloldására, továbbá az idegen nyelvű szabadalmi leírások magyar nyelvre fordításához szükséges pénzügyi források feltárására.

A Tanács fenti állásfoglalásával megegyező álláspont érvényesül a nyelvi kérdésben az EPC-hez való illeszkedést biztosító törvényi szabályok folyamatban lévő előkészítése során.

3.2 A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) csak részleges harmonizációt valósított meg az adatbázisok jogi védelméről szóló 96/9/EK irányelvvel, amennyiben – különböző megfontolásokból – nem vezette be az adattárak ún. sui generis oltalmát. Ennek a jogharmonizációs "adósságnak" a törlesztése a 2001. évben vált esedékessé.

A jogharmonizációs program végrehajtásáért e kérdésben felelős Igazságügyi Minisztérium és a Hivatal törvénytervezetet dolgozott ki az Szt. módosításáról. A Tanács véleménye kialakításához ezt a törvénytervezetet vette alapul, valamint felhasználta a törvénytervezet kidolgozói által végzett kérdőíves felmérés eredményeit.

A Tanács javaslatában (4. melléklet) egyetértett az adatbázisok sui generis védelmének az Szt. szerkezetébe beillesztett szabályok – nem pedig külön jogszabály – útján történő bevezetésével, állást foglalt a tervezetben felvetett alternatívákkal kapcsolatban és néhány észrevétel mellett kifejezte egyetértését a törvénytervezettel.

Az Országgyűlés 2001. november 6-i ülésnapján fogadta el az Szt. módosítására vonatkozó, az adattárak sui generis oltalmát bevezető, a 96/9/EK irányelvvel összeegyeztethető szabályozást tartalmazó 2001. évi LXXVII. törvényt.

3.3 Az iparjogvédelmi bejelentések elektronikus úton történő benyújtásának lehetősége nemzetközileg az érdeklődés középpontjában álló kérdés, amely nem csupán a szükséges technikai feltételektől függ. A nemzetközi iparjogvédelmi együttműködésre tekintettel a különböző országok nemzeti hivatalai, valamint a nemzetközi szervezetek (pl. EPO, WIPO) számára az a célszerű, ha egymással kompatibilis rendszereket vezetnek be. Emellett igen fontos szempont az elektronikus úton benyújtott dokumentumok biztonságos – sértetlenségüket megőrző – kezelése, valamint az elektronikus aláírás megoldása.

Az iparjogvédelmi hatósági bejelentések elektronikus úton történő fogadásának bevezetése ugyanakkor nem független a közigazgatás e tekintetben való továbbfejlesztésére vonatkozó kormányzati programoktól sem.

Mindezekre figyelemmel a Tanács tanulmányt dolgozott ki és annak megvitatása alapján kialakította állásfoglalását az elektronikus úton tett bejelentések iparjogvédelmi hatósági fogadásának bevezetéséről (5. melléklet).

Noha az elektronikus úton tett bejelentések fogadásának bevezetéséhez a Hivatalnak viszonylag nem hosszú technikai felkészítési időre lenne szüksége, a Tanács állásfoglalásában nem javasolt konkrét bevezetési időpontot, hanem – különösen a bonyolult nemzetközi összefüggésekre tekintettel – feltárta azokat a teendőket, elvégzendő elemzéseket, amelyeknek meg kellene előzniük ezt az intézkedést. Mindezeknek a figyelembe vételére a Hivatal 2002. évi és további munkatervei alapján nyílik lehetőség; az elektronikus szabadalmi bejelentések fogadását – nemzetközi szerződés alapján – 2005. július 2. előtt nem kötelező bevezetni.

3.4 A biotechnológiai találmányokkal kapcsolatos európai irányelv hazai érvényesítésével kapcsolatban a Tanács tanulmányt készített, s annak alapján javaslatot fogadott el (6. melléklet). Ebben kezdeményezte a Hivatal elnöke felé a megfelelő törvényelőkészítési lépések megtételét, a szabadalmi törvény 2002-re tervezett módosítása keretében. A Tanács véleménye szerint a nemzetközi szinten folyó viták lezárulásával és a hazai kedvező fogadtatás mellett nincs akadálya az irányelv tételes jogi átvételének, amelyhez már eddig is kellően igazodott a hazai jogalkalmazás.

A szabadalmi törvény módosításának előkészítésével foglalkozó hivatali munkacsoport a javaslattal összhangban foglalkozik a biotechnológiai találmányok oltalmára vonatkozó normaszöveg kidolgozásával.

Az UPOV 1991. évi szövegének hazai érvényesítése tárgyában a Tanács úgy foglalt állást, hogy szükséges e munkák folytatása a 2002. évi munkaterv alapján, tekintettel a párhuzamosan folyó jogalkotási munkálatokra.

3.5 A Tanács az európai szabályozás fejleményeire tekintettel, valamint az iparjogvédelmi jogszabályok esedékes módosításával és a Pp. folyamatban lévő reformjával összefüggésben foglalkozott az iparjogvédelmi fórumrendszer reformjával. A tárgyban elkészült munkaanyag megvitatása alapján a Tanács javaslatot fogadott el (7. melléklet). Az érdemi javaslat arra irányult, hogy a Hivatal elnöke támogassa a Pp.-nek a T/5101. számú törvényjavaslat alapján folyamatban lévő módosítását, amely az iparjogvédelmi ügyekben visszaállítja a fellebbezés lehetőségét az első fokú bírósági végzéssel szemben, egyben – az általános szabályok szerint – fenntartja a felülvizsgálatot.

Időközben – 2001. december 18-án – az Országgyűlés elfogadta a 2001. évi CV. törvényt a Pp. módosításáról, amely az iparjogvédelmi fórumrendszer vonatkozásában a fentiekkel megegyezik.

A Tanács továbbá javaslatának ügyrendi részében a tárgyra vonatkozóan a munka folytatását kezdeményezte és meghatározta a szükségesnek tartott elemzések irányait.

3.6 A Hivatal elnökének kezdeményezésére – munkaterven kívül – a Tanács megvitatta a külföldi szabadalmaztatást támogató pályázati rendszer továbbfejlesztéséről készült tanulmányt és állásfoglalást alakított ki azzal kapcsolatban (8. melléklet).

A magyar találmányok külföldi szabadalmaztatását célzó pályázati rendszer 1992-ben kezdte meg működését, a létrehozásáról szóló 3534/1991. Korm. határozat alapján. A rendszer továbbfejlesztéséről szóló tanulmány egyrészt áttekintést ad a rendszer eddigi működéséről, másrészt bemutatja annak szerepét az innovációs folyamatban, valamint összefoglalót tartalmaz a környező országok hasonló célú támogatási rendszereiről és áttekinti a hazai rendszer reformjának előkészítésére tett intézkedéseket. Ezen túlmenően a tanulmány ismerteti a pályázati rendszer és az állami támogatásokra vonatkozó európai uniós versenyszabályok közti összefüggéseket, s végül értékeli a tárgyban készült kérdőíves felmérést. Mindezek alapján jut bizonyos következtetésekre, illetve veti fel a pályázati rendszer reformjára vonatkozó sokirányú javaslatokat.

A Tanács – értékelve a színvonalas tanulmányt – úgy foglalt állást, hogy a külföldi szabadalmaztatást támogató pályázati rendszer eddigi működése hasznos volt, a jövőre nézve pedig szükséges annak fenntartása és megerősítése. Az állásfoglalásban a Tanács – a tanulmányban felvetettek alapján – különböző szempontok érvényesítésére tett javaslatot a Hivatal elnöke számára.

3.7 A földrajzi árujelzők, az elektronikus kereskedelemmel kapcsolatos iparjogvédelmi és szerzői jogi konfliktusok, valamint a szellemi tulajdon védelmével kapcsolatos jogérvényesítés tárgyában a Tanács titkársága háttéranyagokat adott át a munkaanyagok elkészítéséért felelős tanácstagoknak, s velük konzultációkra és egyes részanyagok kidolgozására is sor került; a munkaanyagokat azonban ezután kell teljessé tenni és véglegesíteni, valamint megvitatni a 2002. évi munkatervnek megfelelően.

4. A munkavégzés módja

A 2001. év a Tanács működésének első esztendeje, a tagok összeismerkedésének, a munkavégzés és a módszerek összecsiszolásának időszaka volt.

A Tanács munkája során érvényesültek az Ügyrend előírásai: a munkaanyagokhoz szükséges dokumentációk összeállítása, a kapcsolattartás a tagok és a Tanács elnöke, valamint a Titkárság között, az ülések napirendjének megállapítása stb., megfelelő időben és célszerűen zajlott.

A testületi ülések – az Ügyrend előírásainak figyelembevételével – minden alkalommal határozatképesek voltak. A Tanács néhány tagját azonban egyéb elfoglaltsága jelentősen gátolta a testületi üléseken való részvételben és az érdemi előkészítő munkában. A többnyire kellő színvonalú munkaanyagok alapján általában hasznos szakmai vita és alkotó együttgondolkodás bontakozott ki, amelynek eredményeként minden kérdésben konszenzussal alakult ki a Tanács testületi véleménye.

A Tanács egyes tagjai eddig még nem léptek fel eléggé kezdeményező módon a munkaprogram kialakításával kapcsolatban és a tárgyalt kérdésekben való véleményalkotásban.

5. Egyéb szakmai kérdések

A Tanács testületi ülésein – napirend szerint, vagy napirenden kívül – értékes információcsere folyt a szellemi tulajdonvédelmet érintő aktuális kérdésekről. Így a Hivatal elnöke és elnökhelyettesei több ízben adtak tájékoztatást a hazai jogalkotásról, a nemzetközi együttműködésről, különösen az Európai Unióhoz történő csatlakozás előkészületeiről. Meghatározott témákban – pl. az elektronikus aláírásról szóló jogszabály, a Pp. reformjának a szellemi tulajdonvédelmet érintő előkészületei – a tanácstagok is tartottak tájékoztatókat.

Ezek az információcserék hasznosnak bizonyultak a különböző szakterületekről résztvevő tanácstagok szellemi tulajdonra vonatkozó ismereteinek kölcsönös bővítése szempontjából.

6. A Tanács gazdálkodása

A Tanács tevékenységét a Hivatal belső költségvetésében erre a célra meghatározott keretek felhasználásával folytatta. A Hivatal elnöke által a tanácstagok részére megállapított tiszteletdíjak átutalása havonta rendszeresen megtörtént. Az év tanulságai alapján célszerűnek látszik a tiszteletdíjak kifizetését az elvárható részvételhez és munkavégzéshez kötni.

A jövőben jobban kell élni a hazai és külföldi szakmai programokon való részvételre biztosított lehetőségekkel.

7. Összegzés

A Tanács első – nem teljes évi – munkája a beszámoló tükrében eredményesnek mondható és alapvetően megfelel a létrehozásával kapcsolatos célkitűzéseknek és elvárásoknak.

Budapest, 2002. január 31.

Dr. Vékás Gusztáv s.k.,
a Magyar Szellemi Tulajdonvédelmi Tanács
elnöke

Melléklet: 8 db